

Kulturskolan Magasin

NR 2.2021

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

ATT SKAPA MAGI

Mello-artisterna om
kulturskolans betydelse

Lite extra liv
i Lindesberg

Garnalia
jobbar över
verksamhets-
gränserna

GDPR — DJUNGEL ELLER BARA LAG?

Visa och bevara material
från kulturskolan

»Den allra viktigaste framgången i arbetet för en modernare kulturskola är inrättandet av Kulturskolecentrum.«

Jalle Lorensen,
Kulturskolerådets ordförande

Därför finns Kulturskolerådet!

VILKEN ÄR KULTURSKOLANS officiella status? Jag ställde frågan när jag för tio år sedan blev chef för Malmö Kulturskola. Vilka krav har en kommun när det gäller kulturskolan? Ytterst diffust, vilket visade sig i de stora skillnader som finns mellan kulturskolor i de olika kommunerna! Ännu mer förvånad blev jag när det var tydligt att regionen rent formellt menade att kulturskolan inte var deras uppdrag. Fick beskedet att jag inte skulle vända sig till dem, när det gäller frågor om till exempel utveckling. Inte blev det bättre när ett antal utbildningsreformer på det nationell planet visade sig hota lärartillgången inom ett antal estetiska ämnen.

Men – sedan dess har det hänt en hel del! Titta bara på det här:

- 2014 kom deklaration om Nationell strategi regeringsförklaringen - ett avgörande erkännande av kulturskolan som en viktig aktör inom kultur.
- 2016 etablerades efter förslag från kulturskoleutredningen ett statsbidrag på 100 miljoner kronor till kulturskolorna.
- 2017 togs första steget när det gäller att komma åt en del av lärarbristen genom det s k Kulturskoleklivet.
- 2018 antogs propositionen om kulturskolan i riksdagen.
- 2019 ingår kulturskolan i det avtal (punkt 54)

som Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet upprättade tillsammans för att styra landet.

Ovanstående landvinningar är resultatet av ett envist, mångårigt, ständigt pågående opinionsarbete från starten av SMOK på nittioalet till Kulturskolerådets verksamhet idag.

Den allra viktigaste framgången i arbetet för en modernare kulturskola är inrättandet av Kulturskolecentrum, vilket gett kulturskolan en statlig myndighet som har resursmässiga muskler nog att professionellt arbeta med kulturskolefrågor. Men hur professionella de än är, kan de som tjänstemän inte ha åsikter om vad regering och riksdag beslutar.

Det kan däremot vi i Kulturskolerådet! Vi är fria att tycka och att opinionsbilda.

Jalle

I DETTA NUMMER

- 7 Krönika: Det räcker inte med dans
- 8 Min kulturskola: Sången är självklar
- 12 GDPR djungel eller bara lag
- 16 Mello: Att skapa magi
- 20 Landet runt: Lite extra liv i Lindesberg

Bagatell

musikprodukter

Corona - Covid 19 skydd

Skydd för personal och elever.

Nu har vi fått hem en ny sändning av våra plexi-glas-skärmar som fungerar perfekt som skydd.

Skärmarna har måtten 1400 x 800 x 6 mm.

Mycket enkelt att flytta tack vare stativ med hjul.

När pandemin är över kan ni återanvända skärmarna till Akustik-skärmar mellan div instrument.

På grund av stor efterfrågan av plexiglas i runt hela världen har vi ett begränsat antal så gör din bokning snarast.

Bagatell 1

Från
7 500 kr

En vagn
kommer lastad...
med världens mest sålda notställ

- Liten vagn + 12 notställ
- Mellan vagn + 18 notställ
- Stor vagn + 18 notställ

Oslagbar kvalitet med livstids garanti.

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande
med bl.a. 85 %
av den ameri-
kanska marknaden och
75 % av den franska.
Inga skruvar - bara att
dra upp och ner.
Snygg design som
passar i alla miljöer.
Finns i olika modeller

Teleskop
transport
lättnikt

Teleskop
standard

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

"Nothajen" slukar alla dina notblad,
böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 4

ORKESTER / KÖRSTOL

"Sitt rätt"

Bagatell 5

TELESKOP DIRIGENT REGAL

Flaggskeppet
bland våra
dirigentnotställ.

Bagatell 6

PIANO PALLAR

BACH

AMADEUS

Något mindre och
smidigare än store-
bror, men absolut lika
stabil och solid.

IB WAHLSTRÖM BILDMATERIAL

VÅREN 2021

beställ katalog!

ibwahlstrom.se

Hyr ditt blås hos oss!

Sveriges bästa hyresvillkor! Vi har blåsinstrument från 110:- i månaden. Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset. Läs mer på WWW.MUSICA-BLASEXPERTEN.SE

MUSICA
blåsexperten

Telefon: 0491 120 40
musica.blasexperten@swipnet.se

YAMAHA
The best you can get

Välkommen till Barnens musikbutik.se

Kul och musikriktiga instrument!
Även musikböcker, presentartiklar,
tillbehör mm.

www.barnensmusikbutik.se

NOTHANTERING

Notskåpsystemet NOTMASKEN
förenklar arbetet för alla not-
bibliotekarier.

- Notskåp med utdragbar hylla med stoppkanter.
- Notsortrare
- Notmappar

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

Sparta System AB

FRISTÅENDE KURSER

Kultur för barn, 7,5 hp
Kultur i barns vardagsliv, 7,5 hp

För att du arbetar med barn och kultur.
För att du vill få en djupare förståelse
för barnkulturens villkor och vad
barnkultur egentligen är och för att du
vill studera på distans.

Läs mer på www.barnkultur.se.su

Centrum för barnkulturforskning
Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen

ANNONSERA!

ANNONSER@KULTURSKOLERADET.SE

Programmet till Kulturskoledagarna klart

KULTURMINISTER Amanda Lind och Barnombudsmannen inviger torsdagen och under resten av de två dagarna kommer representanter för kulturskoleledning, unga, samverkansprojekt, Kulturskolecentrum och Kulturskolerådet att delta. Hur gör vi våra elever mer delaktiga? Hur kan vi jobba med lokal och regional samverkan? Vilken kulturskola vill vi se efter pandemin? Det och mycket mer kan du ta del av den 25–26 mars på årets viktigaste konferens för dig som arbetar med att leda och utveckla kulturskolan.

Läs mer på kulturskoledagarna.se

Centrum för barnkultur-forskning fyller 40 år!

CENTRUM för barnkulturforskning startades 1980 med uppdrag att grundlägga, fördjupa och sprida kunskap om barnkultur. 40-årsjubileet firas med en direktsänd minigala. Bland de medverkande finns professor Anne Bamford, med föreläsningen "The NOW factor" om vikten av att återuppliva skolsystemet med kultur och kreativitet. Galan sänds från Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm den 18 mars klockan 15:30-17:00.

Läs mer och föranmäl dig på buv.su.se/cbk

Halland ska inkludera elever med funktionsnedsättning

VÄGARNA in i Kulturskolan för elever med olika funktionsnedsättningar behöver bli fler. Därför utbildades 140 lärare och chefer inom Kulturskolorna i Halland i att bli bättre på att inkludera elever med olika behov. En digital konferens med föreläsning och seminarier leddes av professor Cecilia Ferm Almqvist, musikalärare och specialpedagog. Initiativet är en effekt av Kulturskoleutredningen, som lyfter vikten av breddad rekrytering och inkluderande arbetssätt i de kommunala kulturskolorna.

– Kulturskolan är till för alla. Med den här satsningen vill vi bli bättre på att inkludera elever med funktionsnedsättningar, säger Märtha Pastorek Gripson, kulturskolechef på Kulturskolan i Falkenberg som arrangerade konferensen.

UPPHANDLING AV MUSIKINSTRUMENT

ETT AVTAL FÖR UPPHANDLING av musikinstrument har utarbetats av SKL Kommentus Inköpscentral (SKI) och kommer vara på plats under våren. Avtalet ska underlätta för kommuner samt se till att man följer Lagen om offentlig upphandling, LOU, när man köper in musikinstrument till skolor, musikutbildningar och annan musikalisk verksamhet, och det är frivilligt att använda.

– Vi har märkt av en ökad efterfrågan hos våra kunder av ett nationellt avtal för att underlätta inköp av musikinstrument. Under 2019 kontaktade vi och åkte runt till skolor, kulturskolor, musikaffärer och musikinstrumentförsäljare och så vidare - för att ta reda på hur verksamheterna såg ut, och har sedan arbetat för att skapa ett gediget avtal, berättar Marita Lohmander på SKI.

Kommunen eller regionen betalar in medlemsavgiften, 1000-lappen, och sedan kan alla enheter använda sig av avtalet. Under våren ska avtalet vara på plats, och när det blir möjligt att avropa så går Kommentus ut med information och kommer att bjuda in till ett digitalt seminarium.

– Vi har något som kallas dynamisk rangordning, så när skolan avropar, alltså ska köpa, så tittar de på de olika avropsparametrarna och kan välja till exempel snabb leverans, närhet, miljö, eller pris - vi har försökt undvika att det ska bli »billigast vinner«, vi vill inte skapa monopol utan ville göra en lösning med många små leverantörer. Det var inte helt enkelt, men jag tycker att vi lyckats, säger Marita på Kommentus.

Läs mer på sklkommentus.se

KULTURSKOLAN 2.0 – PCS, POST CORONA STRESS:

Bidrag från serieteckningskursen vid Kulturskolan Mölnådal. Lärare Cecilia Elgh.

ALICE, ELEV VID MÖLNÅDAL KULTURSKOLA

Utbilda dig till musikpedagog

Instrument/Sång

Musikproduktion/DJ/Låtskrivande

Sista datum för ansökan 15 april

STOCKHOLMS MUSIKPEDAGOGISKA INSTITUT

08-611 05 02

info@smi.se

www.smi.se

Bli kulturskolepedagog! Kulturskoleklivet vid Stockholms universitet

Är du verksam kulturskolepedagog och vill utveckla din undervisning?

Är du konstnär och vill bli kulturskolepedagog?

Film och skapande i kulturskolan 7,5 hp

Kulturskoledidaktik: grupp och individ 15 hp

Dramaturgi - från text till utforskande processer med barn och unga 7,5 hp

Välj fristående kurser eller kurspaketet om 90 hp med fem studieinriktningar.

Alla kurser ges på kvartsfart under höstterminen 2021.

Ansök senast 15 april. Läs mer på www.su.se/hsd/kulturskoleklivet

MÄRTHA PASTOREK GRIPSON

Märtha Pastorek Gripson är fil. dr i Estetiska uttrycksformer, universitetslektor i danspedagogik och pedagogiskt arbete, leg. lärare i dans samt kulturskolechef på Falkenbergs Kulturskola

Det räcker inte med »Dans«!

DANSEN HAR BLIVIT ett av de populäraste ämnena på landets kulturskolor. Det är bra eftersom en både får använda sin kropp och uttrycka sig konstnärligt. Men dans inte är ett ämne, utan flera. Varje genre har vuxit fram ur olika historiska och kulturella sammanhang och är då också impregnerat av de idéer och värderingar, inte sällan heteronormativa, som präglar dessa. Detta bör man inte förbise i sin undervisning och marknadsföring. Att vara skattefinansierad allmännyttiga förpliktigar.

Även om man ska erbjuda sådant som är angeläget för eleverna är det inte riktigt så enkelt som att bara erbjuda det »kidsen vill ha«. Det finns ett särskilt ansvar att arbeta med normkritiska perspektiv generellt, och kanske särskilt inom dansen där kroppen (och därmed uppfattningen om vem jag är och kan bli) formas i relation till dominerande genrespecifika estetiska ideal.

Hösten 2016 disputerade jag på avhandlingen »Positioner i dans, om genus, handlingsutrymme och dansrörelser i grundskolans praktik«. Resultaten har också bäring på Kulturskolans verksamhet. Det som blir synligt är att många flickor har fått sin skoling i bl.a Kulturskolan och de framträder i stor utsträckning som »betraktade«. De arrangerar noga kropp och rörelse i riktning mot åskådarens blick. De lägger mer energi på hur de ser ut, »som flickor«, än hur rörelsen känns i kroppen.

»Det handlar inte om att sudda ut eller förminska femininiteter, det handlar om att vidga och erbjuda fler möjligheter till fler.«

Här tror jag att Kulturskolorna kan bättre. Det gäller att erbjuda såväl flickor som pojkar alternativ där normer om »pojkheter« och »flickighet« vidgas.

Dessa två kategorier bygger i sig på en binär uppdelning, så erbjud gränsöverskridanden och vidgade möjliga preferenser så att alla elever kan finna sin plats i dansundervisningen. Något att fundera över för att inte förstärka denna binära uppdelning: Placera inte gruppens enda kille i centrum som ett nav runt vilket tjejerna dansar.

Tänk på vem som tilldelas vilka roller och vem som gör vilka rörelser i såväl undervisning som framträdanden. Diskutera vilka ideal som präglar den genre ni arbetar med och om dessa ideal är giltiga även idag. Kan man bryta eller omförhandla dem?

Det handlar alltså inte bara om att få »fler killar att dansa«. Det handlar lika mycket om vilka »killar« och »tjejer« man skapar i Kulturskolans dansundervisning. Att ge alla de flickor man når fler sätt att vara flicka på och att därmed också luckra upp själva grundvalen till varför dans av många uppfattas som sammanlänkad med femininitetsgörande är viktigt.

Det i sig handlar inte om att sudda ut eller förminska femininiteter, det handlar om att vidga och erbjuda fler möjligheter till fler. Vi behöver inte bara tänka »att elever ska få dansa« utan också »vem dansar vad, hur och varför?« ■

Har man huvudet fullt av musik blir sången självklar, i alla fall är det så för Ebba, Paula och Vera. De sjunger med sin lärare Marie varje vecka. För att det är kul, för att utveckla sången, och för att det är skönare att sjunga tillsammans än ensam.

text & foto David Berjlund

FÖRSTA TORSDAGEN I FEBRUARI ska Ebba Kruse, Paula Garcia Hök och Vera Sebelius ha årets första sånglektion, på kulturskolan i Bromma. De sitter och pratar om hur konstigt det är nu, med varannandagsundervisning på någon skola och varannan vecka på en annan. Allt är lite osäkert, allt är försenat. Men inte de, de har kommit i god tid, och ska ha lektion, och alldeles som vanligt börjar den med en uppvärmning - som är lite konstig, säger deras sånglärare Marie Lindholm Gagge till mig. Till tjejerna säger hon:

- Vi börjar med slalomhopp!

De hoppar och gör svischljud, och så följer →

SÅNGEN ÄR

Paula Garcia Höök,
Vera Sebelius och Ebba
Kruse sjunger på Kul-
turskolan sedan flera
år. Och de sjunger an-
nars också, "Jag har
alltid låtar i huvudet",
säger Ebba.

SJÄLVKLAR

olika små och stora rörelser, kopplade till röstövningar. De tömmer lungorna på luft med långa väsljud, stretchar tungan med ett starka »blää«, fladdrar med läpparna och kastar tonbollar till varann, med långa vokaler som faller och stiger i tonhöjd.

– Vi sjunger också vanliga sånger, säger Marie när de avrundar uppvärmningen.

JO, UPPVÄRMNINGEN ÄR lite annorlunda, säger Ebba, Paula och Vera efteråt.

– Det är mycket rörelser, det tror jag är bra, det gör så man får energi, säger Vera.

– Ja, och så att man kommer ihåg, säger Paula.

– Precis, man kommer ihåg övningen med rörelsen, säger Ebba.

De pratar så där, fyller i och fortsätter i ett snabbt flöde. Nu berättar de att när lektionen inte går åt till intervju brukar de fortsätta med att sjunga skalor.

– Vi kan alla gå ganska lågt och ganska högt, säger Ebba.

– Du är ju typ mittemellan, säger Paula till Vera, som svarar:

– I vår ålder har man ju lite olika röst olika veckor, eftersom vi är i målbrottet. Det märks ju inte så mycket för tjejer, våra röster ändras inte så där tydligt, men när man växer så växer ju stämbanden.

Vera och Paula går i sjuan, och Ebba i åttan, alla på olika skolor. Ebba är ganska ny i den här gruppen, men som de andra har hon sjungit länge – först i barnkör, sedan tog hon sånglektioner när familjen bodde i USA.

– När jag kom hem hit kände jag mig fortfarande inte riktigt trygg med min röst, så först sjöng jag med Marie på Äppelviksskolan ett år och sedan kom jag hit, för att jag ville utvecklas mer.

HON HAR SPELAT piano också. »Himla tråkigt«, säger hon, mest kanske att öva flera timmar per vecka.

– Men sång ... jag sjunger ju av mig själv, non-stop, hela dagarna. Jag har alltid låtar i huvudet. Det är likadant för Paula och Vera. Mycket sång, mycket musik.

– Jag sjöng först två år i en annan grupp i kulturskolan, men den blev mer som en kör och det

»På konserterna gör vi alltid något som inte blir som planen, en gång fick vi en skrattattack så hela publiken skrattade.«

var inte så bra för mig, så jag bytte hit och har gått tre år med Marie, berättar Paula.

– Jag har gått i den här gruppen i fem år. Jag tror jag gör det för att jag tycker väldigt mycket om musik, i största allmänhet, och så vill jag vara med folk, säger Vera.

OFTAST SJUNGER DE låtar som de själva önskat, ibland något som Marie tycker passar dem. Paula berättar om Maries jättebunt med låtar, där kan man hitta inspiration och idéer. Fast oftast väljer de själva nyare poplåtar, och vanliga terminer blir det mycket sikte på konserterna som brukar avsluta både vår och höst: först är det en process för att hitta en egen favoritlåt, sedan lär de sig de tre låtarna tillsammans, och kör dem på repeat.

– Det blir ju jobbigt att sjunga solo i alla delar, så man får välja vilka delar man vill ta, och så kan de andra komma in där man inte vill eller vågar ta solo, säger Paula.

I höstas blev det ingen konsert, men de gjorde ändå sina val. Vera tog Conan Grays Heather, Ebba Without me, av Halsey.

- Den var ganska svår, kommenterar Paula.
- Man dras ju till svåra låtar, säger Vera.
- Ja, vi ändrade ju tonart ett par gånger, säger Ebba.

Paula hade Bruno Mars låt When I was your man. När hon nämner den kommer de på att de gjorde en inspelning av den, och då skrattar de, lite generat.

- Ingen av oss ville lyssna på det, säger Vera.

Så är det: de är vana sångerskor, sången självklar i livet, men det är ändå lite känsligt när ens egen röst hörs.

- Man har ju en egen röst i huvudet och är så ovan att höra den inspelad, så då låter det dåligt, säger Paula.

- Det är bra att vi har bra gemenskap, för då blir man mindre generad, säger Vera.

Självkritiken är ändå inget stort problem, och de har inte blivit perfektionister.

- På konserterna gör vi alltid något som inte blir som planen, en gång fick vi en skrottattack så hela publiken skrattade, och senast trillade Vera in på scenen, säger Paula, och det är väldigt tydligt att det där egentligen bara är roligt.

Uppvärmningen startar med slalomhopp och fortsätter med väsljud och tungstretch - "blääääää!"

De sjunger för att det är roligt, och har nog hamnat rätt - det är mycket skratt och skämt mellan de här tjejerna, och med Marie också - hon är noga med att det ska vara kul, säger de, och hon förstår dem och är öppen som person. Är man trött en gång är det bara att säga till, likaväl som när man vill jobba speciellt med något.

FAST HON ÄR ÄNDÅ läraren, och ibland pressar hon på lite, för att bygga upp rösten, säger Paula, och Vera instämmer in - Marie känner dem, hon ser vad de skulle kunna, och ibland får man nöta så att det blir lite jobbigt.

Ebba berättar om onlinelektionerna i våras, där hon blev ensam elev efter ett gäng avhopp.

- Då jobbade vi väldigt mycket på mig, och då utvecklas man ju som mest. Men det var skönt att komma till en grupp.

- Och vår grupp är ju skön, vi är så få att alla röster hörs, men det blandas ändå, säger Paula.

- Så man inte känner sig så utpekad, säger Vera.

- Mmm. Att sjunga helt själv är lite ... instabilt, säger Ebba. ■

GDPR

DJUNGEL ELLER BARA LAG?

Många kulturskolor upplever att frågor runt GDPR krånglar till det för verksamheten. Men det ska inte behöva vara så svårt, och Kulturskolerådet har försökt reda ut vad man behöver tänka på i den här något komplicerade frågan.

text Bodil Lundmark, foto SKR, Pixabay

–**TROTS ATT** dataskyddslagstiftningen varit gällande i över 2 år finns mycket okunskap om reglerna och ibland en överdriven rädsla att göra fel, säger Susanne Svanholm, digitaliserings- och dataskyddsjurist på avdelningen för digitalisering på SKR, Sveriges kommuner och regioner.

EU antog 2016 GDPR-lagen (General Data Protection Regulation) i syfte att skydda data och personuppgifter. Denna lag har sedan dess tolkats olika i kommunerna och en diskussionerna om vad som egentligen gäller kring film, foton och annan dokumentation och arkivering av kulturskolornas verksamhet har pågått länge.

– Det viktiga är att kulturskolorna behöver se till att

all personal får kontinuerlig utbildning i dataskyddsreglerna och är medvetna om ansvaret. Och att man ser till att utarbeta en struktur och en policy, säger Susanne Svanholm på SKR.

– Vad gör vi på SKR är att vi kan ge rådgivning och stöd i enskilda frågor till våra medlemmar. Man får en timme gratis där man kan fördjupa sig i en enskild fråga. Och om man har en komplicerad fråga som kräver mer insats kan man anlita någon av SKR:s jurister enligt deras avgiftspolicy.

Men hur kan man då jobba med lagen för att få det att fungera i verksamheten? Många kulturskolor har ett system där elever eller föräldrar får ta ställning via anmälan

till en kurs om att det är okej att barn kan få synas på foto eller film från elevföreställningar och liknande. Kommunerna gör lite olika och det verkar vara lite oklart vad som gäller utifrån GDPR.

– Det kan vara enligt regelverket att eleverna och vårdnadshavare lämnar samtycke. Det är en av de lagliga grunderna som kulturskolan kan stödja sig på i GDPR, säger Susanne. Med ett medskick att det även beror även på vilken teknik man använder, går det via exempelvis sociala medier och tredje land så kan det bli mer komplicerat.

DEN ANDRA LAGLIGA grunden som Kulturskolorna kan använda sig av är lagens formulering kring »allmänt intresse« då åtgärder för att främja ortens näringsliv och annan kulturell verksamhet räknas dit.

– Kulturskolan är ju en frivillig kommunal verksamhet som sköts inom ramen för kommunallagen vilket gör att mycket görs med allmänt in-

»Det kan vara enligt regelverket att eleverna och vårdnadshavare lämnar samtycke. Det är en av de lagliga grunderna som kulturskolan kan stödja sig på i GDPR.«

SUSANNE SVANHOLM, SKR

Susanne Svanholm är digitaliserings- och dataskyddsjurist på avdelningen för digitalisering på SKR, Sveriges kommuner och regioner.

tesse. Utgångspunkten är att anordnande av föreställningar, konserter mm utgör en del av utbildningsverksamheten och då omfattas av allmänt intresse, förklarar Susanne Svanholm på SKR.

– Men om det inte kan gå under nödvändig verksamhet måste samtycke till och då ett samtycke enligt vanliga reg-

lerna efter hur man hanterar personuppgifterna, om lagring ska ske och säkerhet och så vidare.

KULTURSKOLERÅDET har i samverkan med det nationella nätverket för film i kulturskolan, tagit fram riktlinjer i en checklista för att underlätta kulturskolornas arbete med GDPR.

– Att försöka reda ut detta har varit en utmaning, men nu har vi en lista som ska fungera bra som utgångspunkt och görs det nya tolkningar av det juridiska så får vi uppdatera listan påpekar Torgny Sandgren, Kulturskolerådets generalsekreterare.

– Det är viktigt, för hela kulturskolans verksamhet, att det finns möjlighet att spela in, visa och bevara inspelat material från sin verksamhet. Inte minst i dessa tider, när stor del av verksamheten sker på distans.

Mikael Jäderlund som länge har jobbat med film inom kulturskolan varit med om hur diskussionerna gått just inom filmämnet:

– För filmämnet är visning och bevarandet av filmer avgörande för att ämnet skall vara intressant för eleverna. Att få visa upp det man arbetat med under en tid är en naturlig →

del av skapandet. För filmler är det lika viktigt att få visa sina filmer som det är för till exempel musikelever att få delta på konserter.

PERSONUPPGIFTSANSVARIGA och utövare behöver alltid göra en bedömning om det är det lagligt att visa och bevara elevfilmer i kulturskolan. Det är alltid bra att fundera över hur filmerna ska visas och om det är enkelt att ta bort materialet ifall någon skulle vilja dra tillbaka sitt samtycke.

– Ett tillvägagångssätt kan vara att förankra nedanstående checklista hos kommunens dataskyddsansvarige, fortsätter Mikael.

– I dagsläget är det en stor skillnad i hur man förhåller sig till detta i olika kommuner, vissa kulturskolor får inte visa något material alls. Vi hoppas att man med denna konkreta checklista ska hjälpa fler kommuner att våga visa och bevara material från kulturskolan! Avslutar Mikael Jäderlund. ■

CHECKLISTA GDPR

Laglig grund för kulturskolor kan vara: **Samtycke** eller **Allmänt intresse**. Kulturskolor kan genom någon av dessa grunder publicera exempelvis video, bilder och ljud där personer kan identifieras.

Samtycke

innebär att elev eller alla vårdnadshavare har skriftligt och aktivt gett sitt samtycke. Det kan tas in vid anmälan till kurs och för alla delar av kulturskolans verksamhet. Samtycke kan göras av eleven själv om hen är över 18 år.

DET SKA FRAMGÅ:

- ✓ vilka plattformar som material kan visas på.
- ✓ hur de gör om de vill ta tillbaka sitt samtycke för visning.
- ✓ hur länge materialet ska ligga ute tillgängligt. Ha en policy kring detta, exempelvis max två år!
- ✓ om materialet kan komma att visas på plattformar som regleras av andra länders regelverk exempelvis Facebook och YouTube.
- ✓ hur och vem de ska kontakta för att få mer information eller om de vill avsäga sitt samtycke.

Allmänt intresse

innebär att medborgare och allmänhet har rätt att få ta del av vad offentligt finansierad verksamhet innefattar och innehåller, exempelvis skola eller kulturskola. Både obligatoriska åtgärder och frivilliga åtgärder för kommunen räknas. Se gärna till det finns politiskt beslut i nämnd att verksamheten är av allmänt intresse.

ARKIVERING: Arkivering av material över längre tid är möjligt om material finns på en plattform som inte kan nås eller spridas av obehöriga.

Bra att tänka på

Även om det finns laglig grund enligt ovan, får materialet inte vara kränkande eller olagligt på annat sätt.

- ✓ Var särskilt vaksam med personuppgifter för elever med skyddad identitet.
- ✓ Utbilda kulturskolans personal löpande i GDPR och vad som gäller.
- ✓ GDPR är viktigt då den fyller en viktig funktion för att skydda individers personuppgifter för onödigt exponering.
- ✓ Var noga med dokumentationen av hur ni gör och varför och se till att den finns publicerad på er hemsida, anmälan eller på annat sätt.
- ✓ Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ger medlemmar stöd i en specifik fråga om behov finns, det går även att anlita deras jurister.

→ LÄS MER PÅ KULTURSKOLERADET.SE OCH FILMREGIONERNA.SE

BOSE

INTRODUCING

L1 PRO

PORTABLE LINE ARRAY SYSTEMS

L1 PRO8
The most portable
L1 Pro system

L1 PRO16
A balance of power
and portability

L1 PRO32 with SUB2
The most advanced
L1 ever

or **SUB1**

L1 MIX
For Apple &
Android devices

PREMIUM PERFORMANCE. PRACTICAL PORTABILITY.

L1 Pro portable line array systems advance a PA category invented by Bose into a new era of on-the-go audio for singer-songwriters, mobile DJs, and bands. Three new models — L1 Pro8, L1 Pro16, and L1 Pro32 — deliver legendary 180-degree horizontal coverage, unmatched clarity and tonal balance, plus extended bass response with a unique RaceTrack woofer design.

Built-in multi-channel mixers offer EQ, reverb, and phantom power — along with Bluetooth® streaming and access to the full library of ToneMatch presets. And with the L1 Mix app, complete wireless control is now in your hands.

All so you can sound your best, connect with your audience, and simply perform.

[PRO.BOSE.COM/L1](https://pro.bose.com/L1)

© 2020 Bose Corporation. Bose, L1, and ToneMatch are trademarks of Bose Corporation. The Bluetooth® word mark and logos are registered trademarks owned by Bluetooth SIG, Inc. and any use of such marks by Bose Corporation is under license. Android is a trademark of Google LLC. Apple is a trademark of Apple Inc. registered in the U.S. and other countries.

ATT SKAPA MAGI!

Melodifestivalen – en målbild för många som artister som sysslar med musik, dans och låtskrivande. Några av artisterna i år har bakgrund i kulturskolan: »Tappa aldrig glädjen!« »Tro på dig själv!« Läs om vad kulturskolan betytt för Tusse och några av de som fick möjligheten av vara med i årets tävling.

text Bodil Lundmark

ÅRETS MELODIFESTIVAL är nu avgjord och en av dem som gick direkt till finalen var 19-årige Tousin »Tusse« Chiza. De tre senaste åren har det hänt mycket i Tusses karriär med Talang, Idol, flera låtsläpp och nu Melodifestivalen.

– Det har inte varit en lätt resa hit. Jag har haft så mycket hjälp på vägen och så många människor som pushat mig. Mina bonusföräldrar har skjutsat mig till alla sångtävlingar, gig och allt musikrelaterat, och verkligen stöttat, pushat och varit där när det gått dåligt.

Han vill också hylla sångpedagogen Susanne Lindholm Hallnäs på Kulturskolan i Sala, och alla Salabor som varit med och stöttat honom på vägen.

– Susanne har betytt riktigt mycket för mig, för min utveckling som sångare och artisteriet jag har idag. Det grundar sig väldigt mycket i det jag och Susanne gjorde på Kulturskolan. Jag vill verkligen tacka alla som stöttat mig. Det är där grunden lades för det jag gör idag, utan det hade det inte gått så bra. →

19-årige Tousin »Tusse« Chiza hyllar sångpedagogen Susanne på Kulturskolan i Sala, och alla Salabor som varit med och stöttat honom på vägen.

FOTO: STINA STEINKVIST/SVT

Kadiatou

Låt: One Touch

Låtskrivare: Joy Deb, Linnea Deb, Jimmy »Joker« Thörnfeldt, Anderz Wrethov

Kadiatou Holm Keita, var med i Idol 2018 och slutade på en andra plats. Hon är född 2001 och var Melodifestivalens yngsta deltagare i år, men med siktet inställt på att bli världsartist. Kadiatou växte upp på Lidingö i Stockholm.

» Kulturskolan har betytt väldigt mycket för mig, då det har gett mig en möjlighet att göra det jag älskar som mest. Jag har utvecklat delar som jag inte trodde fanns.

Jag personligen tycker att kulturskolorna redan gör ett helt otroligt bra jobb, om jag fick säga något hade det varit att ni borde expandera kulturskolan för att ge alla en möjlighet att utvecklas och göra det dom älskar.

Mitt bästa tips är att VÅGA gör det du vill och det du tror på! Våga tro på dig själv och se till att du får göra det som du älskar!«

Clara Klingenström

Låt: Behöver inte dig idag

Låtskrivare: Clara Klingenström, Bobby Ljunggren och David Lindgren Zacharias

Clara Klingenström är en artist och låtskrivare som är uppvuxen på Gotland. Hon har blivit uppmärksammas för att skriva ärliga och nakna texter med en stark igenkänningsfaktor och släppte under våren 2019 sin debutsingel »Ensam i en stad«. Hon har skrivit låten som hon tävlade med i Melodifestivalen.

» Jag spelade piano på kulturskolan ett tag när jag var liten. Det var framförallt kul att få ha konserter ihop med de andra eleverna.

Jag tycker att det är viktigt att se varje elev och lyssna på dem och ta reda på vilken typ av musik dom vill spela. Ge dem uppmuntran och självförtroende. Glädjen i musiken är det viktigaste enligt mig.

Tappa aldrig glädjen i musiken och våga tänk utanför ramarna – i musik finns det inga regler.«

Tess Merkel

Låt: Good Life

Låtskrivare: Tony Malm, Tess Merkel, Palle Hammarlund, Mats Tärnfors

Alcazar-stjärnan Tess Merkel från Nyköping är en verklig veteran i Mello-sammanhang och har varit med 15 gånger. Tre gånger som producent till andra artister, som körartist vid tre tillfällen och sedan med gruppen Alcazar och mellanakter. Alcazar är av de mest framgångsrika musikgrupperna i svensk historia inom disco-genren.

» Jag gick kvällskurser på en kulturskola i Nyköping som hette Växtverket. Där fick jag sjunga, dansa och spela teater. Det betydde allt för mej. Att få skapa shower och föreställningar har satt grunden till allt!

Min dotter Minya går på kulturama i Sthlm. Att få låta henne växa upp med sin passion och se henne utvecklas är fantastiskt.

Som tips vill jag säga till alla elever: följ din dröm – var den du är i ditt unikaste jag och öva och träna på att bli bättre varje dag så mycket du kan. Och framför allt – ha kul!«

Dinah - The Mamas

Låt: In The Middle

Låtskrivare: Emily Falvey, Robin Stjernberg och Jimmy Jansson

The Mamas är en svensk-amerikansk musikgrupp. Gruppen uppmärksammades under Melodifestivalen 2019 när de deltog som bakgrundssångare till John Lundvik i vinnarlåten Too Late for Love.

Året efter vann deras bidrag Melodifestivalen 2020, då de som fristående grupp framförde låten Move. The Mamas skulle ha fått att representera Sverige i Eurovision Song Contest i Rotterdam den 2020 men tävlingen ställdes in. Dinah Yonas Manna gick på Kulturskolan i Solna i mellanstadiet

» Att ha en bakgrund i Kulturskolan har gett mig grundläggande kunskaper i piano, vilket har hjälpt mig oerhört som låtskrivare och sångerska. Det är mitt verktyg för att båda skriva och lära mig låtar.

»Musik ska bara vara kul. Det är då det skapas magi!«

FOTO: ANNA-LENA AHLSTRÖM

På min tid var det endast fokus på antingen jazz, klassisk eller traditionell musik som t.ex. visor, vilket såklart är en viktig del av det svenska musiker-vet. Dock hade jag sett att man även inkluderade mer modern populärmusik och mött eleverna och deras musikaliska inspiration där. Tänker exempelvis på soul, pop, rock, hiphop och annan världsmusik.

Mitt bästa tips till nuvarande kulturskoleelever är just att be pedagogerna att få spela den musik du ändå lyssnar på där hemma. Samt att försöka spela med i dina favoritlåtar och jamma med dina idoler. Det finns inga »dåliga« musikgenrer, så länge det inspirerar dig. Mitt andra tips är att inte jämföra sig med någon annan eller att lägga press på sig själv att nå en viss nivå. Ditt individuella uttryck är unikt, det vill säga, det finns ingen annan som är precis som du. Om du vill mäta dina framsteg, så ska du endast jämföra med dig själv och se tillbaka på din egen utveckling, men musik ska bara vara kul. Det är då det skapas magi!«

Elisa

Låt: Den du är

Låtskrivare: Bobby Ljunggren, Ingela Pling Forsman, Elisa Lindström

Elisa Lindström från Töreboda debuterade i Melodifestivalen 2014 med Casanova. Hon är idag soloartist och har även varit med i Dansbandskampen, Let's Dance och Körslaget. Hon har vunnit Grammisar och Guldklavar och har stått på musikscener, bland annat i Sound of Music i Malmö.

» För mig har Kulturskolan betytt väldigt mycket. Det var där jag lärde mig spela trumpet och i orkester. Framförallt var det viktigt att få möta andra barn och ungdomar med samma intresse som jag! Tack vare kompetenta lärare lades grunden som gör att jag kan arbeta med musik idag.

Enligt mig borde Kulturskolan få större ekonomiska resurser. Jag tycker det är en oerhört viktig byggsten i vårt samhälle. Kulturskolan sprider så mycket glädje och gemenskap till så många.

Ta vara på kunskapen du får på Kulturskolan. Den kan du bära med dig hela livet om du vill! Öva flitigt och njut av att få möjligheten att få skapa!« ■

FOTO: RICKARD L. ERIKSSON

Kulturskolan Garnalias årliga musikal är viktig i sig – och lite typisk för en verksamhet där mycket handlar om möten över ämnesgränser.

En del musiklärarjobb i grundskolan, en del kulturskolelektioner och -ensembler – och så skolkör som får ta schematid. »Jag har världens bästa tjänst«, säger Lisa Pettersson.

Lindesbergs kulturskola heter Garnalia. Namnet kommer från ett latinskt ord för finfördelning av malm, och passar förstås bra i gammal bergslagsbygd – och för en kulturskola där man bygger stora saker av små delar, där möten över organisations- och ämnesgränser hänger ihop med praktiskt elevinflytande.

text David Berjlund, foto Klas Friman

LITE EXTRA LIV I LINDESBERG

IDA ANDERSSON GÅR i åttan och är elev i Kulturskolan Garnalia i Lindesberg. Hon är *väldigt mycket* elev där – sjunger, spelar gitarr och teater, är med i sångensemblen Voices och årliga musikalerna.

– Det mesta är på måndagar, kulturskolan gillar att göra många saker samma dag, så man ser varann. Det kallas Äntligen måndag, då är det dans, teater, kör, massor av grejer i kulturskolans lokaler. Musiken också, när vi gör den.

Det blir roligare när det är mer, och man lär sig – lite dans kanske, av danseleverna – och får sjunga med gymnasieeleverna.

– De sjunger helt fantastiskt, det är så kul. Och så pratar

man med fler, det blir inte bara att man går till kulturskolan, gör sin grej och går hem. Nu går man dit, har kul och gör sin grej.

Och sedan ... går de knappt hem, om man får tro Lisa Pettersson, Idas sånglärare och körledare.

– Vi startade Äntligen måndag för att få något socialt, för vi tappade elever när de började högstadiet. Nu har de både lektion och ensemble, och fikar – det är jätteviktigt! De bor nästan där på måndagarna, det är jättekul, och vi lärare har väldigt roligt, säger Lisa

med eftertryck, och påpekar att utvecklingen i de där mötena gör att elever vill fortsätta vara med.

»Vi startade Äntligen måndag för att få något socialt, för vi tappade elever när de började högstadiet. Nu har de både lektion och ensemble, och fikar – det är jätteviktigt!.«

LISA PETERSSON

LISA BOR I ÖREBRO, där hon ett tag jobbade som musiklärare på en skola. »Ganska enkelt«, säger hon.

– När jag började här sa jag att jag skulle pendla max ett år, det var tolv år sedan. Men det är för att jag har världens bästa tjänst, för vi får både och.

Det betyder i hennes fall att hon två dagar i veckan är musiklärare för femmor och sexor på en skola där hon också →

Ida Andersson sjunger, spelar instrument och spelar teater på Garnalia. »När man är där lever man lite extra.«

Stefan Jansson är teaterpedagog och vill ha elevinflytande och demokrati på riktigt, utanför stora ord och fina dokument. I teatern styr eleverna innehållet. »Det blir en linje från mun till hand.«

De flesta kulturskolelärarna i Garnalia är också grundskolelärare, och deras chef Erik Lundqvist är kulturskolerektor bland gymnasierektorer.

har en skolkör - »det finns ett politiskt beslut att alla barn från fyran till nian ska erbjudas skolkör på schemat«, berättar hon. Två dagar har hon sedan sångelever, och så är det måndagarna, på kulturskolan.

DET ÄR EN BRA mix, och den gäller inte bara Lisa: några kulturskolelärare jobbar inte i grundskolan, men alla grundskolans musiklärare är anställda inom Garnalia, och alla de

jobbar också med kulturskolekurser.

- Vi träffar eleverna i skolan och kan säga att du tycker ju att det är jättekul att spela trummor, ska du inte prova det i kulturskolan? Och så träffar vi varann på fredag eftermiddag, och har kolleger att prata med, människor som vet hur det är.

Vilken grundskola man än är musiklärare på har man samma rektor: kulturskolans

Kulturskolan Garnalia

- Kulturskolan Garnalia finns i Lindesbergs kommun, i Örebro läns nordöstra del, med drygt 23 600 invånare och tätorter som Lindesberg, Frövi, Storå och Fellingsbro.
- Står för all obligatorisk musikundervisning i grund-, grundsär- och gymnasiesärskolan, samt i vissa instrument på gymnasiets estetiska program.
- 28 anställda - många men inte alla jobbar i grundskolan, alla jobbar med frivillig verksamhet.
- Ca 400 unika elever i kurserna (ca 65 % tjejer). Dessutom öppen verksamhet, Kultur i skolan (där 130 elever/läsår får undervisning i flera estetiska uttryck), Kultur i förskolan (när ca 400 barn/år), samt Lindesbergs stjärnor (en grupp vuxna med funktionshinder) samt 30 vuxenelever.
- Åldrar från ca 3 år (musiklek) till 19 år. Vuxenelever i mån av plats.
- Kurser i drygt 20 musikämnen (olika instrument, musikproduktion, notskrivning m m), 2 bildämnen, flera dans- och dramagrupper. Många elever i piano, gitarr, sång och stråkinstrument.
- Ca 100 evenemang/år, 60-70 av dem inom kulturskolans frivilliga verksamhet (bl a en årlig musikal).
- Terminsavgift 1000:- (grundkurs, syskonrabatt 350:-), fördjupningskurs 1550:-, introkurs (10 ggr) 375:-.
- 3 blås- och 3 stråkensembler. En på vardera området blandar elever och vuxna amatörer (upp till 89 år). 1 kör och 2 sångensemblar.
- Kursundervisningen i huvudsak individuell och i små grupper, sker i egna och grundskolors lokaler, på elevernas lediga tid.

Erik Lundqvist. Han kom till Lindesberg 2000, då var allt ganska nytt: kulturskolan, dess namn, att den tillhörde barn- och utbildningsförvaltningen och att musiklärarna hörde till kulturskolan. Längre var han musiklärare på högstadiet och i kulturskolan, och när han 2016 blev rektor fick han gymnasiektorskolorna som kolleger – det är ytterligare en organisatorisk breddning i Lindesberg.

– Skönt att ingå i en ledningsgrupp, det är ju lätt att bli ensam som enhetschef i kulturskolan, säger Erik.

EN NACKDEL SER HAN med lärarnas delade tjänster, de få gånger då någon förväntas vara på sin grundskola och kulturskolan samtidigt.

– Men fördelarna är många fler. Vi har daglig kontakt med skolbarnen. Och vi kan göra vettiga tjänster. Att enbart ha musikundervisning i grundskolan kan vara slitigt, det berikar att kombinera det med kulturskolans frivilliga verksamhet. Och så har vi bara behöriga musiklärare i alla grundskolor. Det tror jag är en framgångsfaktor för Lindesberg.

Garnalia har sitt högkvarter vid Lindeskolan, gymnasiet nere vid Lindessjön. Intill ligger arenan med utrymmen för stora grupper. Det här är en viktig central, där mycket av undervisningen sker. Men de barn som bor flera mil bort får kulturskolekurser på sina skolor. Och så har varenda grundskoleelev kontakt med Garnalia, genom sin musiklärare.

ERIK BERÄTTAR OM skiftande varianter av öppen verksamhet – nu har de Art Camp, där man jobbar med medier, när många nyanlända kom vände man sig till dem.

– Det fungerade, fast få av dem går kurser nu. Terminsavgiften höjdes för drygt ett år sedan, och de har i regel inte råd med den.

Annat som sticker ut är arbetet med vuxna med funktionshinder, och den nya kursen i notskrivande.

Ser man på kurskatalogen är Garnalia ändå en ganska vanlig kulturskola. Det är hur man inte stannar i kurserna, ämnena och institutionerna som är det speciella.

– Vi är bra på att jobba över verksamhetsgränserna. Stråk och dans gör grejor ihop, blås och drama gör en minimusikal, det är inte så nischat.

I och med det är vi bra på att samarbeta, säger Erik, och stryker under att samverkan är en förutsättning för större satsningar: musikalen vore svår annars, och Linde Symphonic Band behöver kraften från både kulturskolan och de vuxna amatörerna.

GRÄNSÖVERSKRIDANDENA är efterfrågade. I elevenkäterna önskas fler projekt, mer möten, mer pizzaätning ihop också, för den delen ...

Enkäterna är ett verktyg för elevinflytande. När det gäller hur teatergruppen eller sångundervisningen ska vara är lyhördhet och dialog viktiga instrument. Garnalia har inget elevråd, men däremot ett förhållningssätt, som nog hänger ihop med samarbetsinriktningen. Det där tror teaterpedagogen Stefan Jansson är viktigare – stora ord om elevinflytande gör liksom inte

»Vi är bra på att jobba över verksamhetsgränserna. Stråk och dans gör grejor ihop, blås och drama gör en minimusikal, det är inte så nischat. I och med det är vi bra på att samarbeta.«

ERIK LUNDQVIST

jobbet, påpekar han. Det måste ner på golvet, och då handlar det om att ge förutsättningar och utrymme för att barn och unga ska få och våga ta plats.

– När vi ska göra produktioner i teatergrupperna utgår vi alltid från elevernas egna improvisationer. Vi har en idé, de improviserar, vi antecknar och för in deras ord i manus – det blir en linje från mun till hand. Deras ord. Och det skapar en medvetenhet. »Jag kan påverka«. De bestämmer vad som sker på scenen.

Det kräver en del att våga uttrycka sin idé, förstås, det tar tid och jobb. När man gör det blir teatern mer angelägen, säger Stefan.

Det här är kanske mer en pedagogisk idé än en form för elevinflytande, men resultatet blir både bättre teater och en sorts demokratisk kunskap.

– Teatern är demokratisk i grunden, och de är medskapare.

IDA ANDERSSON tar inte upp inflytandeefrågorna. Men hon tar plats – kanske lite för mycket för att vara en representativ genomsnittselev i Kulturskolan Garnalia, men det blir som att hon gestaltar något bärande här: gränsöverskridande och möten. Just det som gör att det blir så roligt, säger Ida.

– Man kan känna sig mer som sig själv när man skådespelar en person, som man inte är. Och personerna man är med på kulturskolan får en att åka högre, man blir så glad, har oftast väldigt kul, och lever på ett annat sätt. När man är där lever man lite extra. ■

SpeedAdmin

OCH

PLAY ALONG

Därför använder vi StudyAlong
på Kulturskolan i Strängnäs

Skanna QR-koden för att läsa
Agneta från Strängnäs tankar
om StudyAlong

Snabbfix för kulturskolan

Skanna QR-koden för att läsa
Victoria från Mölndals tankar
om SpeedAdmin

Tillsammans lyfter vi Kulturskolan